

Motion till riksdagen 2017/18:2770

av **Stefan Nilsson m.fl. (MP)**

Klimatskatt på livsmedel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en skatt på livsmedels klimatpåverkan ska införas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett första steg i en sådan klimatskatt ska avse klimatpåverkan från produktion av rött kött och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intäkterna från en sådan skatt ska återföras till det svenska jordbruket, för att kompensera bönder och producenter som tar fram mat med mindre klimatpåverkan och högre djurvälstånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett system med klimatmärkning av livsmedel ska införas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Bakgrund och motivering

Bidraget till den globala uppvärmningen från produktion av livsmedel är omfattande. Det gäller särskilt kött och mejeriprodukter. I synnerhet ger produktion av det som i dagligt tal kallas rött kött upphov till stor klimatpåverkan.

Så kallade externa effekter finns för många produkter och verksamheter i ett samhälle, dvs hela samhällskostnaden för en produkt finns inte inbakad i priset. Det gäller i synnerhet produkter och verksamheter som påverkar miljön negativt. Därför har vi under de senaste årtiondena i Sverige infört olika slags miljöskatter. De finns för att kostnaden för den miljöstörande verksamheten i större utsträckning ska inkluderas i priset och styra så att det som är skadligt minskar.

En miljöskatt som införts för att minska klimatpåverkan från transporter är den så kallade koldioxidskatten, som haft stor betydelse för att begränsa utsläppen. Klimatpåverkan från matproduktion är dock idag undantaget från denna princip – att ”förorenaren betalar”.

Den starkaste klimatpåverkan från mat kommer från produktion av rött kött – främst nötkött och lammkött, men även griskött. Faktorer som avgör klimatpåverkan från produktion av livsmedel är främst utsläpp av metan och lustgas, skövling av regnskog (för att skapa plats för fler betande djur) och koldioxidutsläpp från energiåtgång och transporter.

Införandet av en klimatskatt på livsmedel bör införas etappvis, med de livsmedel som har allra störst klimatpåverkan – ”de lägst hängande frukterna”. Av rött kött har produktion av kött från idisslare – nötkött och lammkött – störst klimatpåverkan, eftersom den leder till stora utsläpp av metan, som har betydligt större klimatpåverkan än koldioxid. Importerat nötkött från djur som betar i områden som har skövats på regnskog har allra störst klimatpåverkan, då regnskog tar upp mycket koldioxid ur atmosfären.

Skatten bör sättas i konsumentledet och per kilo, vilket när det gäller kött främst skulle påverka konsumtionen av billigare importerat kött, eftersom det skulle öka mycket mer i pris procentuellt jämfört med svenskt kött. När det gäller försäljning av svenskt naturbeteskött så är dessutom priskänsligheten på det köttet mycket låg (enligt rapport från Jordbruksverket 2017). Efter att en skatt på rött kött införts finns sedan möjlighet att ta fler steg med andra livsmedel som också har betydande klimatpåverkan, om än lägre än för rött kött.

En klimatskatt på livsmedel bör inte ses som fiskal, dvs som ett sätt att finansiera statsbudgeten, utan som ett sätt att minska Sveriges klimatpåverkan genom att förändra människors beteende. Detta ger hushållen ökad möjlighet att köpa exempelvis mat av god kvalitet som ger mindre klimatpåverkan. Intäkterna från en sådan skatt bör återföras till det svenska jordbruket, för att kompensera bönder och producenter som tar fram mat med mindre klimatpåverkan och högre djurvälstånd.

Klimatskatten bör förenas med en klimاتمärke (till exempel med olika siffror eller färger), för att göra det extra tydligt att varan har en högre skatt och är mycket sämre för klimatet än andra livsmedel.

En studie (mars 2016) ledd av forskare på Oxford Martin School (publicerad i ”Proceedings of the National Academy of Sciences”) visar att en minskning av konsumtionen av rött kött skulle ge omfattande minskningar av utsläppen som påverkar klimatet. En minskning till en nivå motsvarande de vanligaste hälsoråden för rött kött (300 gram per person och vecka) skulle minska klimatpåverkan globalt från köttproduktion med en tredjedel till år 2050.

Konsumtionen av kött – och därmed klimatpåverkan från köttproduktion – fortsätter att öka kraftigt globalt, i motsats till klimatpåverkan från energiproduktion och transporter. Ska mänskligheten ha någon möjlighet att begränsa den globala temperaturökningen till högst två grader så är det en absolut nödvändighet att börja använda ekonomiska styrmedel för att minska utsläppen från köttproduktion. En väl fungerande klimatskatt i Sverige på rött kött och andra livsmedel med stor klimatpåverkan skulle bli ett viktigt exempel som andra länder skulle ta intryck av.

Stefan Nilsson (MP)

Annika Hirvonen Falk (MP)

Niclas Malmberg (MP)